

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Нели Бояджиева, СУ „Св. Кл. Охридски“

Върху дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
Област на висше образование: 1. Педагогически науки Професионално направление: 1.2.
Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика)

Разработен от **Невена Владимирова Минчева**- докторант на самостоятелна подготовка в
СУ „Св. Кл. Охридски“- ФНОИ, Катедра „Социална педагогика и социално дело“

Тема: „**Личностната типология и лидерският стил при управление на конфликти от
учители в гимназиален етап на обучение**”

Темата на дисертационния труд е посветена на актуален проблем – личността на гимназиалния учител и неговия лидерски стил. Проучването се намира на границата на педагогическото и психологическото изследване. Подобна тема в област на висшето образование педагогически науки има своето място особено във връзка с необходимостта от изясняване на профила на съвременния учител като мениджър и възпитател в средното училище. Разработката е целесъобразна от гледна точка на ролята към учителя в управлението на конфликти при педагогическите взаимодействия в гимназиалния етап на образование. Типологията на българските учители е изучавана и в други изследвания у нас, но не е търсена връзката с лидерските стилове при управлението на конфликти в педагогическото взаимодействие при възпитателния процес в училище.

Невена Минчева има подходящо образование, квалификация и професионален опит за подобно изследване. Тя е магистър по психология с множество допълнителни квалификации и изследователски участия в областта на педагогика и психологията. Тя притежава и продължителен опит като действащ психолог в училище в гимназиален етап на образование. Тя осъществява ежедневна консултативна и проучвателна работа с учители и ученици, които изпитват затруднения при управление на своето поведение в различен тип ситуации на конфликти. Работата върху проекта за дисертация включва повече от четири години като се започне от предварителните проучвания и подготовка на материал за зачисляване и след това през последвалите три години на обучение.

Тя е отчислена с право на защита след три последователни положителни атестации на 10.07.2020 г.. Проектът за дисертация е депозиран за обсъждане в катедра „Социална педагогика и социално дело“ на 2.11.2020 г. След обсъждане – предзащита на 1.12.2020 г. е насочен към откриване на процедура за официална защита. Докторантът се е съобразил с по-голяма част от направените бележки и препоръки при предзащитата. Осъществена е нова окончателна редакция, някои съкращения в авторерезюме и прецизиране на структурата в съдържанието на дисертационния труд, представен за оценка пред научното

жури. Налице е обстоен теоретичния анализ и задълбочена интерпретация на опитните данни на основата на опитните проучвания със сполучливо подбрани инструменти и след математико-статистическа обработка на резултатите от тях.

Обектът на изследване в дисертационния труд са личностните особености и поведенчески стратегии на учители от гимназиален етап на обучение. Той е конкретизиран в предмета на проучването върху личностната типология, лидерския стил и стратегиите за разрешаване на конфликти при учителите. Основната цел е проследяване на връзката между личностния тип и лидерския стил при управление на конфликти от учители в гимназиален етап на обучение. Търсят се по опитен път доказателства дали има доминиращ личностния профил на учителя от гимназиален етап на образование. На свой ред търси отговор на въпроса и доколко може да е свързан с избора на лидерски стил, както и типични стратегии при управление на конфликти. Крайната цел е да се очертае актуален личностен профил на учителя като образователен мениджър по отношение на управление на конфликтите във възпитателните взаимодействия в училище .

Задачите на изследването са фокусирани освен върху литературен обзор на проблема и върху критичен анализ на класически и съвременни теории за същността на конфликтите и на лидерския стил при учители. Усилията са насочени към определяне на променливите, които имат значимо влияние върху избора на стратегия за разрешаване на конфликти. На основата на тях са очертани конкретни задачи за опитна проверка дали личностните типологични особености имат значимо влияние върху избора на стратегия за разрешаване на конфликти и определят лидерския стил на учителя, да се установи предпочитаният стил за разрешаване на конфликти, както и това дали той зависи от образоването и различните роли на учителя в училище. За достоверност на анализа и резултатите е извършена статистическа обработка на данните за проверка на хипотезите. На основата на това се коментират и интерпретират получените данни и да се правят съответни изводи. Закономерно се извеждат препоръки за подпомагане на учителите при усъвършенстване на уменията им за справяне с конфликти и в търсене на подходящ управленски стил във възпитателна им работата, съобразно констатираните връзки с типологичните им личностни особености. Използваните изследователски методи включват теоретичен анализ на научни трудове в психолого-педагогическата литература, вторичен и анализ на резултати от други проучвания, анкетиране и тестови методики за диагностични опитни проучвания чрез инструменти, които са прилагани от други изследователи у нас и в чужбина. Чрез тях се търси потвърждение на хипотезите.

Основната хипотеза, че личностната насоченост на учителите корелира с лидерския стил и управление на конфликтите, се потвърждава. Подхипотезите са проверени на базата на опитните данни и тяхната статистическа обработка. Повечето от тях се потвърждават. Оказва, че образованието има по-силна детерминация върху лидерския стил и при разрешаване на конфликтите, отколкото демографските характеристики като пол и възраст. Потвърждава се, че лидерският стил „Ориентация към задачата“ е доминиращ за

учителите в гимназиален етап на образование. Частично се потвърждава предположението, че в конфликтна ситуация учителите използват гъвкави стратегии в зависимост от типа конфликт и ролята им при управлението му, но не предпочитат „съперничество“, а по-скоро „избягване“. Това показва нагласи за избягване на конфронтацията на личностно равнище и корелира с предпочитания лидерски стил.

Основни постижения на дисертационното изследване, отразени в справката с приносите, са:

1. Направено е първо по рода се проучване у нас за връзката между личностния психологически тип и лидерския стил при управление на конфликти от учители в гимназиален етап на обучение, с което се обогатяват актуалните изследванията в областта на педвтологията- педагогиката и психологията на учителя.
2. Намерени са нови данни за личностните типологични характеристики на учители у нас като се констатира доминиращ тип и връзката с лидерския стил, които обогатяват резултати от други изследвания в личностната типология учителите у нас.
3. Очертан е специфичен профил на гимназиални учители като образователни мениджър в областта на управлението на педагогическите професионални взаимодействия като се констатира доминираща възраст, педагогически стаж, образование, квалификация и влиянието им върху лидерския стил и стратегиите за решаване на конфликти.
4. Доказано е решаващо влияние на образованието и квалификацията на учителите върху възможностите за гъвкаво прилагане на различни стратегии за управление на конфликти в ролята им на класни ръководители, с което се потвърждава зависимостта между образование, личностно развитие и професионализация.
5. Направените изводи и препоръки имат потенциал и допринасят за обогатяване на методиката на подготовка на учителите като трасират основни насоки за квалификация и подготовка за справяне с конфликти, както и за професионална подкрепа и развитие.

Невена Минчева има необходими три публикации на съществени части от своите проучвания в сборниците „Млади изследватели“ след участие в университетски докторантски конференции и в официални национални научни форуми у нас.

Авторефератът представя адекватно съдържанието на дисертационното изследване.

Заклучение: На основата на постиженията и научните приноси в дисертационния труд предлагам на членовете на НЖ да гласуват утвърдително за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Невена Владимирова Минчева- Област на висше образование: 1. Педагогически науки. Професионално направление: 1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика).

12.02.2021

Проф. Нели Бояджиева